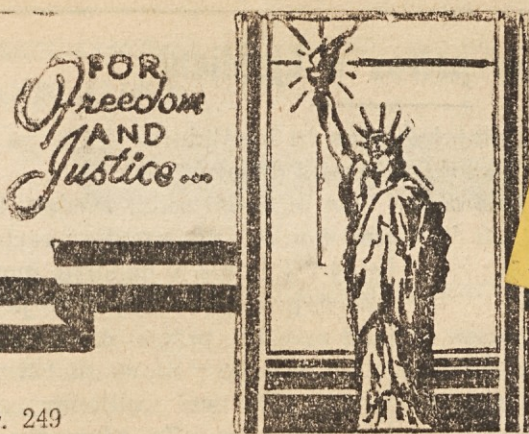

AMERIŠKA DOMOVINA

Valentine Kalan
654 W. 161 St.
New York, N.Y. 10032

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, WEDNESDAY MORNING, DECEMBER 28, 1966

STEV. LXIV — VOL. LXIV

NO. 249

Škoda na nevojaških zgradbah je velika

Sodelavec N.Y.T. H.E. Salisbury je videl na lastne oči obsežno škodo na civilnih zgradbah v Severnem Vietnamu.

WASHINGTON, D.C. — Vlada Združenih držav je vedno znova skozi ves čas letalskih napadov na Severni Vietnam zagotavljala ameriško in svetovno javnost, da ameriška letala bombardirajo in obstreljujejo izključno le vojaške cilje. Hanoi, Peiping in Moskva so od časa do časa poročali o "tolovajskih" ameriških napadih na civilno prebivalstvo, na bolnice in šole.

Pretekli teden je kot prvi ameriški časniki odletel v Severni Vietnam z dovoljenjem ameriške vlade in v vizu Hanoja, da si ogleda položaj na mestu samem. Iz Hanoja je poslal poročilo o veliki škodi na civilnih zgradbah, ki so jo povzročili ameriški letalski napadi. Osebo si je ogledal Nam Dinh, do nedavnega tretje največje mesto v Severnem Vietnamu. Tam naj bi bilo uničenih 13% vseh privatnih stanovanj. Cilj napadov naj bi bila velika tekstilna tovarna, ki pa je kljub vsem napadom še vedno v obratu.

Ameriška letala naj bi bila napadla tudi jezove ob Črni reki, ki pa so zavarovani z vzporednimi jezovi, da bi porušitev enega jezua ne mogla povzročiti večje škode. Isto velja za popravila na železnicah in cestah.

Vlada v Washingtonu je po objavi tega poročila sourednika New York Timesa iz Hanoja priznala, da se dogodi, da po "pomoti pilotov" pade kaka bomba tudi na nevojaške cilje v Severnem Vietnamu. Dogaja se, da rdeči postavijo vojaške naprave namerno na sredi ali v neposredni bližini ljudskih naselij, da bi bile tako varnejše pred napadi. Ameriška letala se lotijo seveda tudi takih ciljev in pri tem so izgube med civilisti neizogibne.

Število težkih pivcev

WASHINGTON, D.C. — V Združenih državah je okoli 12% ljudi, ki uživajo alkoholne pijače v nadpovprečnem obsegu, imenujemo jih zato "težke pivce". Trenutno je med njimi še vedno veliko več moških, toda število žensk je v zadnjih letih menda sorazmerno precej porastlo.

Večji del teh težkih pivcev so moški mlajših let iz "boljše, srednje družbe", vneti društveni in družbeni delavci.

Nasproti tem težkim pivcem so abstinentje, teh je nekako trikrat toliko kot težkih pivcev.

Ošpice pomorile 56 otrok v Jugoslaviji

BELGRAD, SFRJ. — Epidemija ošpic je zahtevala v zadnjih tednih smrt 56 otrok v Metohiji in na Kosovu, jugozahodnem delu Jugoslavije.

Vremenski prerok pravi:

Oblačno, naletavanje snega, pomešano z dežjem. Najvišja temperatura 35.

Novi grobovi

Josephine Zaman
Včeraj jutraj je umrla v Euclid Glenville bolnici 82 let stara Josephine Zaman z 21660 Maydale Ave. v Euclidu, roj. Rus v Mali Slivnici pri Trebnjem na Dolenjskem, od koder je prišla pred 54 leti, vdova po l. 1943 umrlem možu Antonu, mati Anthonyja, Josephine Wilke, Franka, Mary in Josepha, 15-krat stara mati, pramati. Pokojna je bila članica Društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ, Collinwoodske Slovence št. 22 ADZ, SNPJ št. 142, ABZ št. 103 in Podr. št. 10 SZZ. Pogreb bo iz Zeletovega pogrebn. zavoda na E. 152 St. v petek ob 8.15 zjutraj, v cerkev Marije Vnebovzete ob devetih, nato na pokopališče pri Sv. Pavlu.

Predemokratična ustava vzrok politične krize v republiki Kostarika

SAN JOSE, Kostarika. — Do l. 1949 so imeli v republiki Kostarika ustavo, ki je dala predsedniku republike izredno obširne pristojnosti; zato kongres ni mogel priti do prave veljave, dočim so predsedniki lahko gospodarili po svoje kot mali diktatorji. L. 1949 je pa dobila dežela novo ustavo, ki je dala preveč oblasti kongresu in zvezala predsedniku roke.

Kako nevarno je, je pokazala letošnja vladna kriza, ki je zanj dal povod predsednikov proračunski predlog. Sedanji predsednik Fernandez vodi konservativno stranko in je zato tudi v proračunu uveljavil konservativne ideje. Da izravna proračun, bi rad dobil pet odstotni prometni davek in zemljarino. V kongresu ima pa večino opozicija, to je stranka narodne osvoboditve, ki je nagnjena močno na levo. Opozicija trdi, da so novi davki socialno krivični, in noče izglasovati stalnega proračuna, si pomaga z neke vrste dvanajstini. To pa seveda spravlja vse državno gospodarstvo v nered. Za deželo je ta položaj tem kritičnejši, ker tuje dežele, predvsem pa Amerika, nočejo dati Kostariki novega posojila v znesku \$70 milijonov, dokler ne bo dokončen proračun pod streho.

Opozicija je začela uvidevati, da je njena zahtevnost prevelika. Politični opazovalci mislijo,

Odgovora ne vedo

Azijske vlade želijo konec vojne v Vietnamu, toda ne vedo, kako to doseči. Zavračajo misel po enostranskem ameriškem umiku.

WASHINGTON, D.C. — Senatorja Gale W. McGee iz Wyominga in Frank E. Moss iz Utaha, oba demokrate, sta pred Božičem prepotovala dober del Azije in sta se tam zanimala za stališča javnosti in vlad do vojne v Vietnamu. Obiskala sta na svoji poti Turčijo, Iran, Irak, Afganistan, Pakistan, Indijo, Nepal, Burmo, Tajsko, Indonezijo in Malezijo.

Povsod so ameriškim gostom izjavili, da si želijo konca vojne v Vietnamu, vendar niso nikjer vedeli pravega odgovora na vprašanje kako ta cilj doseči. Nihče ni bil za enostranski ameriški umik. Večina je bila za ustavev letalskih napadov na Severni Vietnam in za podaljšanje premirja na nedoločen čas. Vsi pa bi radi videli, da ostanejo ameriške oborožene sile v jugovzhodni Aziji, dokler se tam razmere ne ustale.

Posebno prijazno sta bila senatorja sprejeta v Burmi in na Tajskem. Vse male države v bližini kitajske meje se čutijo po odločnem vojaškem nastopu Združenih držav v Vietnamu pogumnejše in bolj gotove pred Kitajsko. Upajo in čutijo, da jih Združene države ne bodo pustile na milost in nemilost Kitajski, kot niso marale prepustiti rdečemu Hanoju neodvisnega Južnega Vietnama.

Izredna sreča v izredni nesreči

MEXICO CITY, Meh. — Dne 23. decembra zvečer se je iz New Yorka odpeljalo 101 turist in 8 mož posadke v Mexico City. Tik pred letališčem v Mexico City se je pa letalo iz dosedaj še neznanih vzrokov zrušilo v neko izsušeno jezero. Sunek je bil tako silen, da se je letalo razklo, toda ne razletelo. Posadka in potniki so pa vsi ostali pri življenju. Seveda so odnesli manjše poškodbe. Odpeljali so jih v sosedne bolnice.

da se bosta predsednik Fernandez in opozicija srečala na polpota.

Demokratje zmagali v številkah, ne kandidatih

WASHINGTON, D.C. — Sele sedaj so bile objavljene uradne številke o izidu novembrskih volitev. Vseh glasov je bilo odanih 52.737.000. Pri prejšnjih kongresnih volitvah l. 1962 je šlo na volišča 51.195.000, torej skoraj poldrug milijon manj kot letos. Pri predsedniških volitvah l. 1964 je pa šlo volit 70.621.000. Tako se je tudi letos pokazalo, da volivce manj zanimajo kongresne, bolj pa predsedniške volitve.

Demokratje so torej številčno zmagali tudi letos, toda njihovi glasovi so bili tako razdeljeni, da so republikanski kandidati za kongresnike zmagali, navadno z malimi večinami, pri demokratskih je pa bilo ravno narobe.

Podroben pregled volivnih izidov je pa tudi odkril zanimiv pojav: mnogo volivcev je šlo na volišča, da glasujejo za guvernerje, legislature, občine in okraje, pa tudi za ali proti davkom, za ali proti spremembi ustave, da pa pri tem niso glasovali za nobenega kandidata za kongresnika. Tudi to je precej pripomoglo k demokratskemu porazu.

V državi Iowa so na primer demokratje zmagali številčno, pa so vendar republikanski kandidati zmagali v petih od sedmih kongresnih okrajev.

Tudi znamenje časa

NEW YORK, N.Y. — Nekateri trgovci s pisarniški potrebščinami so pred prazniki oklicale, da bodo prodajale med božičnimi razglednicami tudi take, ki bodo imele podobo Hitlerja kot vrhovnega poveljnika SS-ovcev. Bivši mestni svetnik Connolly se je nad tem pojavom tako razburil, da je nanj opozoril vse veteranske organizacije in jih pozval, naj napravijo konec takemu počenjanju.

Prebivalstva 9%, zločinov pa 17%

SACRAMENTO, Calif. — Kalifornija je po številu prebivalstva prehitela državo New York in je prva v Uniji, ima nekako 9% vsega prebivalstva Združenih držav. Žal je Kalifornija tudi med prvimi po številu zločinov, na njo jih odpade 17% od vseh storjenih na tleh Združenih držav.

SEN. MANSFIELD POZIVA K PONOVI PRESOJI VSE POLITIKE ZVEZNE VLADE

Vodnik demokratske večine v zveznem senatu Mike Mansfield iz Montane je v posebnih pisnih pozval načelnike vseh senatnih odborov, naj se lotijo ponovne presoje vseh vladnih programov, doma in v tujini, ter predložijo spremembe, kjer bi se te pokazale potrebne.

WASHINGTON, D.C. — Po mislih vodnika demokratske večine v senatu M. Mansfielda iz Montane naj bi 90. kongres, ki se bo sestel 10. januarja 1967, posvetil najprej svojo pažnjo preoceni vseh vladnih programov, novih in starih, domačih in namenjenih tujini. Zato je poslal načelnikom 17 senatnih odborov pisma, v katerih jih poziva, naj se lotijo čim prej tega dela. Načelnik zunanjepolitičnega odbora senata Fulbright je že pred tedni napovedal, da bo z zasедanjem kongresa začel ponovno razpravo o zunanjih politikah Združenih držav.

Sen. Mansfield je mnenja, da je dozorel čas za "osredotočeno preoceno vseh važnejših zakonov, s pomočjo katerih ima zvezna vlada možnost igrati svojo vlogo v tekočem življenju naroda in sveta". Večina velikih domačih uzakonjenih programov v zadnjih treh ali štirih letih ima "surove robove, je prerazvlečena, se ponoavlja, pa ima verjetno tudi velike vrzeli", je zapisal senator v svojem pismu načelnikom senatnih odborov.

Popolna in temeljita provi-tev teh programov in celotne vladne politike bo ne le preskrbela osnovo za dodatno zakonodajo, ampak bo tudi odkrila morebitne neenakosti in učinkovitost programov zvezne vlade, pa tudi njeno gledanje in tolmačenje teh programov.

O'Brien zadovoljen s svojimi poštarji

WASHINGTON, D.C. — Naš glavni federalni poštar O'Brien je pohvalil svoje uslužbence, da so odlično prestali običajen božični izpit. Dostavili so nad 9 milijonov pisem, razglednic in poštinih paketov, torej skoraj 50 komadov na osebo.

Le redki so bili poštni uradi, ki niso zmogli dela, večkrat je bilo temu krivo slabo vreme. Celo leto bo pa šlo skozi naše pošte okoli 80 milijonov komadov, torej več kot je poštnega prometa po vsem ostalem svetu.

Trije bloki v kilajski KP

TOKIO, Jap. — Japonski strokovnjaki za razmere na Kitajskem trdijo, da so v Centralnem komitetu Komunistične partije Kitajske nekako tri enako močne skupine: Mao in Lin vodita najjudarnejšo, Liu in Teng skupino, ki se upira idejam in načrtom prve, tretja skupina pa gleda in čaka, kako se bo boj odločil.

Ceprav boj za oblast še dolgo ni končan, se vendar vsaj v Peipingu bliža svoji odločitvi. Liu-Shao-chi, predsednik LR Kitajske, in Teng, glavni tajnik Kitajske Komunistične partije, sta po sem prihajajočih vesteh bila zadnje dni zaprta ali pa sta na tem, da ju primejo.

Zadnje vesti

EVERETT, Mass. — Sinoči sta tu trčila vlak in tovornjak-tanker, ki je vozil gasoline. Prišlo je do eksplozije, pri kateri je bilo mrtvih 12 oseb, 16 pa teže ranjenih.

WASHINGTON, D.C. — Bivši predsednik ZDA D.D. Eisenhower je včeraj zapustil Walter Reed Army Hospital, kjer je bil 12. decembra operiran na želčnih kamnih. Izgledal je čil in trden. Na vprašanje časnikarjev, kaj sodi o letalskih napadih na Severni Vietnam je odgovoril, da mora napadalec vedeti, da bo za svoj napad kaznovan.

HONOLULU, Hav. — Tu so za belizi močan potresni sunek, ki naj bi bil nekje na področju države Čile v Južni Ameriki. Od tam še ni nobenega poročila, da bi potres povzročil kako večjo škodo, čeprav je bil izredno hud.

SAIGON, J. Viet. — Južnovietnamske padalske enote so začele obsežno akcijo proti rdečim na področju Mekongove delte kakih 120 milj jugovzhodno od tu. — Rdeči so imeli okoli 100 mrtvih pri svojem napadu na postojanko l. konjeniške divizije 280 milj severovzhodno od Saigona. Dva bataljona 18. severovietnamskega polka sta dve uri napadala ameriško topniško postojanko, ki jo ne branilo okoli 170 mož. Amerikanci so sovražnika po hudem boju zavnili, imeli pa so hude izgube.

SAIGON, J. Viet. — Kardinal Spellman, nadškof New Yorka, ki je tudi glavni katoliški vojni kurat v oboroženih silah, je tu pred odletom v Manilo na Filipinih odločno branil svoje stališče, da morajo Združene države doseči v Južnem Vietnamu vojaško zma-

Iz Clevelanda in okolice

Za Silvestrovo—

V soboto, 31. decembra, bosta Baragov Dom in Družabni klub priredila domač družabni večer za člane in prijatelje. Iskreno ste vsi povabljeni. Večerjo bodo že delili od šestih zvečer dalje, orkester Sonet pa bo igral od pol devetih naprej.

K molitvi—

Clanice Oltarnega društva fare Marije Vnebovzete in članstvo Društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ so vabljene nocoj ob 7.30 v Zeletov pogrebni zavod na E. 152 St. k molitvi za pok. Mary Nainiger, jutri, v četrtek, ob devetih pa k njenemu pogrebu.

Clanice Oltarnega društva fare Marije Vnebovzete in članstvo Društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ so vabljene nocoj ob osmih v Zeletov pogrebni zavod k molitvi zapok. Josephino Zaman.

Clanice Društva Marije Vnebovzete št. 103 ABZ so vabljene jutri, v četrtek, ob sedmih zvečer v Zeletov pogrebni zavod na E. 152 St. k molitvi za pok. Josephino Zaman.

Clanice Podružnice št. 10 SZZ so vabljene nocoj ob sedmih v Zeletov pogrebni zavod na E. 152 St. k molitvi za pokojni članci M. Nainiger in J. Zaman.

Iz bolnice—

Mrs. Anna Blatnik s 3557 E. 12 St. se je vrnila iz bolnice in se zahvaljuje za darila, rože in obiske.

Pozdravi iz Floride—

Mr. Joseph Sintic in hčerka Erna Johnson pošljata pozdrave s Cape Coral, Fla. Joseph bo l. januarja star 85 let, pa je šel rden in zdrav. Z veseljem prebira vsak dan Ameriško Domovino, prav tako tudi njegova hči. Jedno pregledata najprej to, potem šele sežeta po ameriških istih. Mr. Josephu Sinticu čestitamo in mu želimo, da bi učal še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Strajk Greyhound busov—
Ce zvezno posredovanje ne bo uspelo, bodo nocoj obstali avtomobili Greyhound družbe v 19 državah, med drugim tudi v Ohiju. Pogajanja so prenesli iz Chicaga v Cleveland. Strajk je dolžen za eno minuto po polnoči.

Pokažite

"AMERIŠKO DOMOVINO" prijateljem in znancom: povejte jim, da jo pošiljamo brezplačno na ogled.

Sestavine

PROVIDENCE, R.I. — Cinasto posodo delajo iz kositra, ki nu primejajo malo antimona in bakra, da je kovina trša.

go. Zaradi te njegove izjave so ga ruski in ostali komunistični listi po vsem svetu napadli za "imperialista in fašista", Vatikan pa je previdno izjavil, da ima Spellman polno pravico do svojega lastnega mnenja v tem vprašanju, da pa njegovo stališče ni stališče vodstva Katoliške cerkve.

WASHINGTON, D.C. — Obrambno tajništvo je priznalo, da je bilo pri letalskih napadih na vojaške cilje v Severnem Vietnamu, prizadetih tudi več civilistov in civilnih zgradb, da pa je to neizbežno pri vsaki vojaški operaciji. Ameriške letalske sile ne mislijo spremeniti sedanjega načina letalskih napadov.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Družene države:

\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Karado in dežele izven Združenih držav:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83

No. 249 Wed., Dec. 28, 1966

Komunisti in delavci v Sloveniji

Komunistični režim je bil že lansko zimo strašno razveden, kako ljudje, to je v glavnem delavci, mislijo o njegovi gospodarski reformi. Letos so v maju organizirali preiskavo o tem po vzgledu ameriških zavodov Gallup, Harris itd., ki je pa dala zanje porazne rezultate; večina Jugoslovijev ali ne veruje vanjo ali dvomi o njeni vrednosti. Navesti hočemo samo odstotke za Slovenijo.

Kakšno je vaše osebno mnenje o gospodarski reformi? se je glasilo splošno vprašanje. Na to je odgovorilo 10.77%, da je "prinesla poboljšanje". V celi Jugoslaviji jih je bilo 35%, zato ker so odstotki v srbskih krajih znašali povprečno 40%, na Hrvaškem pa 31.1%. Zato je 39.9% vprašanih Slovencev izjavilo, da ni skoraj nobene spremembe, Hrvaška je pokazala 20.2%, vsi ostali kraji pa pod 16%. Na drugi strani pa misli 15.6% Slovencev, da je sedaj slabše kot prej, med Hrvatji je pa takih črnogledcev 17.1%, v vseh drugih krajih pa pod 10%. Ne more se pa odločiti za odgovor 32.3%, to je obenem tudi grobo povprečje za vso Jugoslavijo. Mali ostanek ni dal odgovora.

Če obrnemo te številke le na Slovenijo, ugotovimo, da 55% misli, da ni nobene spremembe ali pa da je slabše kot prej, da jih je pa samo 32.3%, ki se ne morejo odločiti, kaj bi rekli. V celi Jugoslaviji je pa 27.6% takih, ki ne vidijo spremembe na bolje, ali pa kar naravnost trdijo, da je sedaj slabše od prej.

Politično se to reče: ako bi bila Slovenija svobodna dežela in bi bile tam volitve, bi najmanj 55% volivcev glasovalo proti vladi. Slovenija je torej najodločnejše pokazala, kaj misli o reformi in seveda tudi o režimu, ki jo izvaja. Tako poraznih števil ni dalo poizvedovanje v nobeni drugi republiki.

Da so ti odstotki tudi strašen poraz za vso politiko slovenskih komunistov, ne bi mogli zanikati. Saj to priznajo po ovinku oni sami. Zaskrbelo jih je namreč in začeli so preiskavati, kako naj si da odstotke razlagajo. Razlago so deloma objavili v "tezah", ki so jih pripravili za VII. sejo izvršilnega komiteta glavnega odbora Zveze komunistov Slovenije, ki se je vršila pred nedavnim. V tezah so priznali:

Preveč so postavljali ročno delo kot vzor in zanemarljivo duševno delo. Preveč so polagali važnost samo na gospodarstvo, premalo pa na svojo "ideologijo". Premalo so pazili, kakšne misli rojijo delavcem po glavi, premalo so delali razlike med posameznimi sloji v delavskem razredu. Ako ne bi bili delali teh napak, bi morali že davno opaziti, da je delavec še zmeraj ostal pri stari misli, da dela za mezde in plače in da mu je tuja misel, da naj postane še gospodar, ki naj skrbi za "stabilnost in ugled podjetja, za gospodarsko perspektivo, za kadrovske perspektive, za kulturne, socialne in moralne pogoje dela in življenja". Takega delavstva v Sloveniji še ni. Samo majhen del delavcev razume komunistične težnje po samoupravi in ta del se nahaja med strokovno podkovanimi in preskušeni delavci. Samo ta del postane lahko "nosilec samoupravnih odnosov in delitve po delu".

Številčno močnejše plasti z nizko strokovno in splošno izobrazbo vidijo svoj ideal v visokih plačah, ki naj bodo za vseh delavski razred enake, ker "imamo vsi enake želodce". Taka miselnost večine delavstva prevladuje naravno predvsem v podjetjih, ki imajo na poslu veliko število delavcev. Zato se taka podjetja zapirajo vase, zagovarjajo primitivno gospodarstvo, životarijo v trenutni konjunkturi in se veselijo dobrot inflacije, akoravno jih ne razumejo.

Plasti strokovno in slabo izobraženih delavcev prevladujejo povsod in tu je treba iskati razlog, zakaj ne zapajo reformi in se branijo, da bi jo izvajali.

O vsem tem so se vodilni slovenski komunisti razgovarjali s političnimi aktivisti v občinah in velikih podjetjih in prišli do gornjih zaključkov, ki jih pa niso pričakovali. V svoji slepoti so verjeli, da se je miselnost slovenskega delavca razvijala zadnjih 20 let po njihovih partijskih formulah in željah, pa se ni. Da so to priznali, je bilo treba imeti pogum in to je tudi treba pohvaliti. Politična gibanja se le redkokdaj odločijo za tako odkritosrčnost.

Pot iz te zagate je slovenskim komunistom nakazana in na skrivnem tudi sami že mislijo nanjo. Treba bo delavski razred razdeliti na sloje. Tisti sloji, ki so za reformo, naj postanejo nosilci novega komunističnega režima. Ker so številčno šibki, naj se povežejo s tehnično in gospodarsko inteligenco in skupne bojne vrste. Seveda se takoj odpre vprašanje, kam naj pa gredo zaostale delavske plasti? Ali bodo hotele biti za pripravo komunističnemu režimu, ali ne bodo zahtevale ravnopravnega položaja z "nosilci reforme", kar bi bilo seveda preveliko breme za režim. Ako bi dal zaostalim delavcem to koncesijo, ki si obesil okoli vratu mlinski kamen "birokracije", ki bi ga potopil v splošnem gospodarskem in političnem kaosu.

Zato slovenski komunisti vneto iščejo zaveznike, ki jih potrebujejo za pripravo, kjerkoli upajo, da jih utegnejo dobiti. Že poleti so se začeli obračati na kmete, obrtnike, gostilničarje in svobodne poklice in obljubljeni vsakemu nekaj, ako se vnamejo za reformo. Pozabili niso seveda tudi na zamejske Slovence in emigracijo, vse jim pride prav.

Tu je treba iskati vzrok za priljubljenost, ki jo slovenski komunisti kažejo vsakemu, kdorkoli se spusti z njimi v pogovor. Seveda se je že našlo in se bo še našlo nekaj jurčkov med emigranti in zamejskimi Slovenci, ki se bodo dali ujeti na ta trnek. Da bo zamera povsod, moramo dodati, da tudi želja po "dialogih" spada v okvir sedanje taktike slovenskih komunistov. Zato moramo ponoviti staro stališče: dokler komunist ne prizna pravice do organizirane opozicije in ravnopravnosti, morajo biti stiki s komunisti skrajno premišljeni in osvobodjeni vseh misli po željah. Drugače si bo vsakdo opeknel prste, preje ali pozneje.

BESEDA IZ NARODA

Silvestrovanje v Chicagu

Chicago, Ill. — Kje bomo silvestrovali? Prav nič nam ni treba biti v zadregi. Šli bomo v veliko svetloštevansko dvorano — Gym Hall — na 1835 W. 22 Pl.

Ker se vsi Slovenci najbolje počutimo v domači družbi — tudi na zadnji dan v letu — so se štiri čikaška društva domenila, da skupno pripravijo silvestrovanje in sicer v soboto, 31. decembra, ki bo zadovoljila mlajše in starejše. Letos res ni treba nobenemu ta večer ostati doma in tudi nobenemu premišljevat, kam da bi šel. Pridite k nam in pripeljite še svoje znance s seboj. Če vam povemo, da bodo skrbeli za prijetno zabavo, za godbo, za okrepčila najboljši zastopniki društva SAVE, LIGE, RADIO KLUBA in SNZ, se lahko zanesete, da ne bo dolgočasno.

Naši mladi pripravljajo presenečenja. Dvorano bodo lepo okrasili in poskrbeli za dobro in hitro postrežbo. Sami so radi veseli in zato bi radi tudi druge razveselili. Takoj se pogovorite z znanji, da letos ne pojete na starega leta dan nikamor drugam, kakor v dvorano pri Sv. Stefanu. Pričetek zabavnega večera bo ob 9. uri!

Na veselo svidenje vam kličejo društva: SAVA, LIGA, SARC in SNZ.

A. G.

POZDRAVI IN VOŠČILA

San Francisco, Calif. — Spoštovana gospa Debevec in uredništvo! V januarju bo potekla moja naročnina za Ameriško Domovino. Rada in z zanimanjem jo čitam. Ugaja mi Zenska košarica, Vrhniški Tine, Tone s hriba, Jernejček in krasni romani. Zelo pa pogrešam zdravstveno kolono dr. Meršola.

Vam, uredništvu, vsem Slovincem in Slovenkam po širnem svetu želim blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto.

Vam vdana

Cecilia Cotton (Kocjan)

Cleveland, O. — Cenjeno uredništvo! Priloženo Vam pošiljam naročnino za nadaljnje leto. Obenem sem Vam hvaležen za vse usluge, ki sem jih bil deležen ob priobitvi mojih dopisov v preteklem letu.

Se vedno so mi živi spomini na članke "Če verjamete al' pa ne". Avtor istih je bil pokojni Jakob Debevec, s katerim sva se prav dobro razumela, kljub temu, da je enkrat poslal Micko k meni, naj me vpraša, če imam prašičje noge (tedaj sem imel trgovino z mesom). Se razume, da si Micka ni upala pred mesarja s takim vprašanjem. Z Jakom sva se posebno dobro razumela pri skupnem delu in naporih za Slovensko dobrodelno zvezo, ker sva bila člana istega društva.

Vsem pri uredništvu, upravnistvu in vsemu osebju želim vselej božične praznike in srečno novo leto 1967.

Iskreli pozdravi!

Joseph Trebec

Millvale, Pa. — Spoštovana gospa Debevec! Želimo Vam in vsemu osebju, ki z Vami tako lepo sodelujejo in urejujejo Ameriško Domovino, vesel Božič in srečno, blagoslovljeno novo leto.

Prosimo, če mogoče, pošiljajte jo nam še v naprej. Vsakega izdoda smo veseli. Zavedamo se, da s tem veliko žrtvujete, a bodri naj Vas misel, da so Vaša dela zapisana v knjigi življenja.

Vašo dobroto brezplačnega pošiljanja globoko cenimo. Prosimo, sprejmite našo topla zahvalo. Naj Vas Bog nagradi za Njegovim najizbranejšim blagoslovom.

Vaše hvaležne

Sestre Franciškanke

V najlepšem američkem mestu

Nadaljujemo z objavljanjem opisa obiska ljubljanskega nadškofa dr. J. Pogačnika v Ameriki, kakor ga je nadškof sam napisal za slovenski verski list v domovini "Družina". Danes priobčujemo drugi del opisa njegovega obiska v Washingtonu.

"Popoldne smo obiskali najprej na vojaškem pokopališču Arlingtonu Kennedyjev grob. Tja vedno prihaja mnogo obiskovalcev. Sredi bele ograde je nasut kup prsti, na njem leže kape različnih vojaških rodov, gori vedno luč in ob ogradi straži vojak. Mnogiče mirno in otožno prihajajo in molče odhajajo, kakor še vedno pretresene od tragične smrti velikega in daljnovidnega državnika. Kennedyju pripravljajo malo niže novo, lepše urejeno počivališče.

Potem smo si ogledali dva velikanova spomenika: predsednika Lincoln in Jeffersona. Prvi je znan iz državljanske vojske, osvoboditelj sužnjev in varuh enotnosti Združenih držav. Bil je ubit. Na stenah njegovega spomenika so izreki iz njegovih znamenitih govorov, ki so kakor njegov testament svojemu narodu. Na drugem koncu umetnega jezera ima spomenik Jefferson, borec za svobodo Amerike in ustanovitelj ameriške demokracije, je ter človečanskih pravic. Tudi tu so v stene vdolbene "nesmrtnosti besede" iz njegovih govorov. Najlepši so tisti o narodni in verski svobodi — ti njegovi stavki so kakor predhodnice koncilskih izjav. Za primer naj jih navedem (Naslednja dva odstavka-citata sta v "Družini" debelo tiskana!):

Vsemogočni Bog je ustvaril človeškega duha svobodnega. Vsi poskusi, da bi svobodo ugneli s kaznimi ali breni so odklon od načrta, ki ga je imel sveti začetnik naše vere. Nihče ne sme biti prisiljen, da obiskuje kako bogočastje ali da ga vsaj prenaša, ali da bi kako drugače moral zaradi svojega verskega prepričanja kaj trpeti. Vsakdo mora imeti tudi svobodo, da izpoveduje in z dokazi brani svoje versko prepričanje. Poznam samo en moralen zakonik za ljudi, pa naj ravna kot posamezniki ali kot skupnost.

Bog, ki nam je dal življenje, nam je dal tudi svobodo. Ali pa more biti svoboda naroda zagotovljena, če nismo več prepričani, da je ta svoboda božji dar? V resnici trepetam za usodo svoje domovine ob misli, da je Bog pravičen in da njegova pravičnost ne more vedno spat... Nič ni bolj gotovo zapisano v knjigi usode nego to, da mora to ljudstvo biti svobodno.

Potem smo se v poznem popoldnevu dvignili v Washington spomenik. To je 195 m visok obelisk iz belega marmorja, znotraj vozi na vrh dvigalo, ki pride do lin v eni minuti. Skozi lin vidiš lepo urejeno mesto. Oko ti nehotne obstane ob lepoti Kapitola, Bele hiše, Lincolnovega in Jeffersonovega spomenika in splava čez plovno reko Potomac do vojaškega pokopališča s Kennedyjevim grobom. Od tod krasno vidiš tudi lepo urejeno ulico z različnimi ministrstvi, na drugi strani mesta pa posebej postavljeno stavbo — pet koncentrično zidanih peterokotnih stavb. To je po vsem svetu znani Pentagon — ameriško vojno ministrstvo. Pred poslopjem je za majhno mesto velik parkirni prostor, za 10,000 avtomobilov uradnikov, zaposlenih v tem ministrstvu. Teh je 30,000. Tu naj pripomnim, da je v ameriški prestolnici mnogo uradnikov črncev.

Naslednji dan smo si šli še ob osmih jutraj ogledat Belo hišo, stanovanje predsednika Združenih držav. Smeli smo pogledati le pritličje, kjer je tudi dvorana za sprejem tujih državnih poglavarjev, in prvo nadstropje, ki ga je umetniško uredila Kennedyjeva žena. Tam je modra, rdeča in zelena soba — imenovane so po barvi sten, in obednica za večje število gostov. Pokazali so tudi majhno dvorano za dvorne prireditve, v kateri je ležal na mrtvaškem odru predsednik Kennedy in kjer so bile zanj prve maše.

Ob desetih smo imeli Slovence mašo v američkem narodnem svetišču Brezmadežne. Cerkev je ponos ameriških katoličanov. Je največja cerkev v Združenih državah. Zidana je deloma v romanskem deloma v bizantinskem slogu. Na pročelju in zadaj za apsidno zunaj ima tudi dve Meštrovici skulpturi, ki pa sta slabo vidni. Za velikim oltarjem je krasen mozaik Kristusa, ki so ga pravkar popravljali. Stranske kapele so uredile različne narodnosti. Najlepši sta slovaška in litvanska kapela. Mašo smo imeli spodaj v kripti. Prišlo je kar precej Slovencev, zlasti inteligentov, ki so v raznih službah v prestolnici. V dvorani katoliške univerze zraven božjepotne cerkve smo se potem posebej priročno pozdravili.

V stavbi arhivov smo si ogledali izvorno listino ameriške neodvisnosti z dne 4. julija 1770. Washington ima tudi stalno razstavo vesoljskih izstrelkov. Tudi prvo motorno letalo bratov Wright je tam razstavljeno. Tam vidiš tudi model vesolja, ki sedi v kabini v jekleni obleki sredi tisočev stikal in gumbov. Zunaj pred razstavno dvorano pa vidiš modele raznih vesoljskih raket.

Ogledali smo si še v naglici episkopalno gotsko katedralo in v njej grob predsednika Wilsona, velikega boritelja za samoodlobo narodov v prvi svetovni vojski. Komaj smo imeli še čas, da smo s prijatelji na letališču kratko povečerjali in že je bilo treba poleteti nazaj v New York, kjer naju je z Darkom Bradšakom čakal ljubezni brat Georgeportski župnik dr. Andrej Farkaš, da naju odpelje v svojo župnijo. Tam je bila naslednji dan oznanjena maša ljubljanskega nadškofa.

(Prihodnjič dalje)

— Na ravnini ob reki Ganges v Indiji živi na povprečno eni kvadratni milj po 2000 ljudi.

Politični potres v Ljubljani

V Gorici v Italiji izhajajoči slovenski tednik "Katoliški glas" je 15. decembra 1966 objavil tale članek o nedavni "križi" vlade v Ljubljani.

Zadnje čase slišimo razne novice iz držav komunističnega bloka, ki so marsikdaj znanilke novih tokov ali vsaj boječi poskusi po nadaljnih spremembah v strukturi statične marksistične ureditve. V Jugoslaviji smo že večkrat imeli razne bolj ali manj kričeče pojave v tem smislu, od primerov Djilasa pa do Mihajlova. Toda tu smo imeli opraviti v bistvu s sporadičnimi, čeprav avtoritativno opozicijo, ki je seveda zaradi nepravilnosti širokih plasti naroda ostala le pri početnikih in se je v obeh slučajih zaenkrat negativno zaključila.

Tudi v narodnostnem oziru lahko ugotovimo, da so vse te pobude prišle bolj od južnih bratov, medtem ko so se Slovenci oglašali bolj v neki kulturni opoziciji, zlasti kar se tiče vedno večjega pritiska srbohrvaškega elementa v Sloveniji. Zdaj pa je nenadoma vzklikla želja po bolj samostojnem načinu mišljenja in odločanja v javnih zadevah prav iz Ljubljane. Tako je ta skoraj revolucionarna vest o čisto novi praksi v nekomunističnem režimu našla svoj globok odmev tako v ostali Jugoslaviji kakor tudi v svetu.

Kaj se je pravzaprav zgodilo? Izvršni svet (vlada) socialistične republike Slovenije, pod predsedstvom Janka Smoleta je podala ostavko po glasovanju v republiškem svetu, t.j. slovenskem parlamentu, ki je dalo vladi neugoden izid. Vzrok temu je dejstvo, da je ena izmed petih zbornic slovenske republike zavrnila neki zakonski osnutek Izvršnega sveta o znižanju od sedem na šest odstotkov prispevka za socialno zavarovanje delavcev proti boleznim. Isti zakonski osnutek je že prej sprejela republiška skupščina. Parlament vseh jugoslovanskih republik je namreč sestavljen iz petih skupščin ali svetov. Tako je osrednji ali republiški svet sestavljen iz 120 poslancev in je izrazito političen organ. Ostali štirje so sestavljeni iz vsak po 70 članov in zastopajo gospodarsko, kulturno, organizacijsko in zdravstveno delovanje. Zgoraj omenjeni zakonski osnutek je zavrnil prav svet za socialno skrbstvo. Zanj je glasovalo 11 poslancev, proti 44, vzdržali pa so se trije.

V zvezi s to prvo vladno krizo v povojni Sloveniji je predsednik Izvršnega sveta Janko Smole poudaril, da hoče s tem njegova vlada pokazati odgovornost nasproti parlamentu ter je pozval skupščino, naj sprejme ostavko ter izvoli nov Izvršni svet. "Vsakdo mora sprejeti nase lastno odgovornost," je poudaril Smole. Po ustavi seveda vlada ni bila dolžna odstopiti, a prav v tem lahko vidimo še vse večji pomen tega dogodka. Predsednik Smole je tudi dejal, da so bili za ta korak soglasni vsi člani Izvršnega sveta Slovenije.

ZA KAJ JE PRAVZAPRAV ŠLO?

Slovenska republika prejema denar za potrebe socialnega zavarovanja, se pravi za pokojnine, invalidnine, otroški dodatek in za izdatke za zdravstvo od zasluzka zaposlenih ljudi. Ta delež znaša 20.5% od bruto osebnih dohodkov in se potem deli na razne sklade.

Manjši del do sedaj je bilo to 7%, prejema sklad za zdravstveno zavarovanje, večji del, t.j. 13.5% pa gre v sklade dolgoročnih zavarovanj za pokojnino, invalidnino in otroški dodatek.

Nova predlagana delitev, ki so jo poslanci v slovenskem parlamentu nato zavrnili, pa je bila naslednja: za zdravstvo naj gre le 6%, 14.5% pa za sklade dolgoročnih zavarovanj, ali natančneje povedano: 12.4% za pokoj-

nine in invalidnine, 2.1% pa za otroški dodatek.

Ce bi hoteli sedaj zvedeti, kaj in koliko predstavlja razlika med 7% in 6% v denarju, moramo najprej povedati, da se je letos z 20.5% prispevka delovnih ljudi nabralo v Sloveniji 172 milijard (172 tisoč milijonov) starih dinarjev. Za zdravstvo je bilo porabljenih 43%, t.j. okrog 74 milijard. Če bi se sedaj ta znesek znižal za en odstotek, kot je to predlagal izvršni svet (vlada) slovenske republike, bi to pomenilo 10.5 milijarde starih dinarjev (pet tisoč milijonov lir) manj za zdravstveno zavarovanje kot doslej.

ODMEVI DOMA IN V SVETU

Brez dvoma je ljubljanski dogodek prejšnjega tedna živo osupnil vse politične opazovalce, saj je prvič, da se kaj podobnega dogodi v kaki komunistični državi. Mnogi komentatorji pripišujejo to gesto volji po novem urejevanju družbenih odnosov v SFRJ po znanem brionskem plenumu, ko je padel v nemilost tedanji podpredsednik republike Ranković. Sam predsednik jugoslovanske zvezne skupščine, Edvard Kardelj je prav v nekem govoru pred slovenskimi komunističnimi prvaki dejal, da morajo tako zvezna kakor republiške vlade odgovarjati tudi dejansko pred parlamentom, torej v primeru potrebe odstopiti.

Seveda ima vsa zadeva globlji izvir kakor v odnosu do nekega zakona socialnega značaja. Izgleda, da so se slovenski poslanci hoteli postaviti za načelo samoodločanja in avtonomije v svojih razpravah ter zlasti v odnosu do izvršnih organov. To bi tudi bolj odgovarjalo načelu samoupravljanja, ki ga komunistični režim v Jugoslaviji še vedno zagovarja.

S tem v zvezi je tudi zanimivo navesti nekaj najznačilnejših komentarjev v jugoslovanskem in v mednarodnem tisku. Tako že ljubljansko "Delo" hvali novost zadnjega tedna v slovenskem političnem življenju kot novo prakso. Zlasti poudarja, da je končno tudi doma prevladalo javno obravnavanje skupnih zadev, kar vodi k vedno večji demokratizaciji javnega življenja. Mariborski "Večer" prinaša zanimiv uvodnik pod naslovom "Reformni veter", ki že sam nakaže jedro članka. Med drugim piše pravi, da je to nenavaden dogodek, ki je znak nove reforme v SFRJ. Prišel pa je nepričakovano tako za poslance same kakor za javno mnenje sploh.

Tudi v evropskem tisku smo zasledili zanimive komentarje s slovensko politično krizo. Tako ima prejšnji petek pariški "Le Monde" zelo tehten uvodnik, ki nosi naslov "Ministrska kriza v Jugoslaviji". V njem beremo med drugim sledeče: "Že dalj časa razvoj v Jugoslaviji presega in vzemirja komunistični svet... Tako si sedaj ena izmed jugoslovanskih republik prav kot kaka "buržuazna demokracija" privoščiti luksuz ministrske krize in s tem dokazuje, da odgovornost izvršne oblasti pred parlamentom ni prazna beseda. Tako je prvič v zgodovini komunističnih držav slovenska vlada bila prisiljena podati ostavko, ker so poslanci zavrnili nek njen zakonski predlog." Uvodničar tega najpomembnejšega francskega dnevnika zaključuje, da kaže ta kriza v Sloveniji na evolucijo režima v Jugoslaviji. Sedaj bodo morali tudi strokovnjaki ustavnega prava v Jugoslaviji prilagoditi osnovne zakone novi realnosti.

Iz vsega tega lahko torej sklepamo, da se tudi med slovenskimi komunisti nekaj giblje. "Reformni veter" je že zapihal. Verjetno bo v bodoče pomel še z marsikatero navlako nekdanje mo-
nolitne socialistične družbe.

JANEZ JALEN:

Ovčar Marko

POVEST

"Saj Podrobar, esrenjski špan, ne bi dovolil, ko me ne mara." "Nima Podrobar vse besede. Če jaz rečem, da drugače ne zdravim več konj, ga bodo kmelte hitro prevpili."

Marko ni vedel nobenega izgovora več in je molčal. Mežkov Joža ni mogel umeti, kako da Marko noče zameniti ovčarja s konjarjem: "Zakaj še pomišljaš? Si se mar res tako na Podlipnikove jarce navezal? Verjemi, da se bo še Ančki dobro zdelo, če prevzameš konje."

Marko se ni mogel več prikrivati: "Se nisem navezal na jarce in bi koj prevzel konje, pa — ne bom več pasel."

"Kaj?" so se mu začudili. "Mi je že Lenček iz Vrbe obljubil, da me vzame za vozarja, če si ne premisliš. In jaz si ne bom premislil."

"Krajepataljon!" se je razveselil Tomaž. "Se bolj prav, Marko. Med pastirji je konjar najvišja šarža, med vozarji pa lahko avanziraš do svojih konj in do svojega voza." Konje je nato prepustil Mežkovemu Jožu, ki jih je bil noro vesel, ker se je spomnil, da se bo kot konjar pred pustom lahko oženil s Frčepjevo Rezko. Koj ji je šel pravit. Prav zato ga je tudi Tomaž določil za konjarja, da še on, Tomaž, malo pripomore k Joževi in Rezkini sreči, za katero se je Bajtnikova Mica toliko trudila: "Pa naj bosta ta dva srečna, če nisva znala biti midva z Mico."

Marko je prijel Hrusta za uho, da je pes zarenčal in se naredil, kakor bi se bil razhudil: "Jok! Pri Podlipniku pa ti vprašaj za trop. Sta oba dobrih rok, on in ona. In letos imaš ti najboljšega psa in ga boš še dolgo imel, ko Volkuna ni več."

"Bom povprašal, če res ne misliš ti več pasti."

"Res ne." Med resjem in kurjicami je šel Marko preko Rebri. Vrbane je s prstom pokazal za njim in se zvito nasmejal:

"Ne vem, ali Marko ne ve, da sta Podlipnica in Lenčkovica sestri, in Podlipnik in Lenček kakor eden. Vozar bo, vozar, Marko. Samo čigav, se bosta pa šele najprej deda dogovorila, Cena in Lenček. In jaz mislim, da bo Marko vozil s Podlipnikovi konji, ne z Lenčkovimi." "Skoraj ne morem verjeti," je podvomil Tomaž.

"Na svetu je vse mogoče," je pristavil Jok in odšel k Podlipniku.

Po vrtovih in po sečah se je razcvetel podlesk, modri dolinski in beli gorski, kakor bi še roža vedela, da si v vaseh pod Pečmi segata v roko polje in planina.

V zatišju pod plotom so se na soncu igrali otroci, poskušali glasove brkončicam, in nazadnje v zboru brčali, da jim je zmanjkovalo sape.

Od Krniškega roba do Straže je bila Reber spet pregrnjena z resjem, razcvetelim na sedem sort, med katerim so se belili široko odprti cvetovi kurjic. Tako je na svetega Telesa dan posuta pred velikim oltarjem rdeča preproga z belimi kresniami. In Peči so bile zares kakor visok in širok, iz kamna izklesan oltar, katerega zgornji rob so zlatili dišeči cvetovi mešenikljev. Le bogec, svetemu križu naj bi bil oltar posvečen, le bogec na vrhu Krniške poti za v tron oltarja, in sv. Peter nad Stražo za levega svetnika in sv. Lovrenc nad Zabreznico

za desnega, so bili za tako velik oltar večstokrat premajhni.

Bečele so tisto pomlad nekaj obbolele. Kuharjev Toney jim je janeža skuhal, ga primešal med strd in pokladal, da jim ozdravi polne trebuške. Dobravec jim je pa brinjevca prilil med poklajo, pa preveč, zato jih je nadražil na rop. Njegov bečelnjak je napadel Kuharjevega, in Toney je sporočil Marku, naj pride s krošnjo, da bo nesel svoje panje v Bidgovec, saj je Zavrhom še boljša paša, in klanju je treba umakniti razvijajoče se bečelne družine.

Marko, ki je bil zadnje čase že večkrat pri Podlipniku, kadar ni bilo Cena doma — Podlipnica in Ančka sta umeli vezati raztrgano prijateljstvo — je poslal k Podlipniku Manico, pogledat, če ni Cena doma, da gre potem prosit krošnjo na posodo.

Manica bi se bila v veži skoraj zaletela v Cena, tako je pritekla k Podlipniku. Podlipnik jo je vprašal, kam se ji tako mudi. In otrok je povedal, da jo je pošlal Marko pogledat, če ni njega doma. Podlipniku je zaigral v levem kotu ustnic nasme: "Le povej Marku, Manica, naj kar brez skrbi pride po krošnjo; ne bo naletel name." Vzel je sejalnico in odšel na polje k oračem.

Pa sta res umeli Podlipnica in Ančka vezati raztrgane vezi prijateljstva.

Marko je hodil k bečelam v Bidgovec in že koj prve dni dogal, da je medved ovohal bečele in da kar vsako noč poskuša priti do njih. Sel je Podgoro iskati na posodo medvedji sklopce. Tako težak je bil, da ga je dovolj imel prinešiti čez Gosjak v Bidgovec. In tako trd je bil za nastavit, da ga tudi najmočnejši možakar ni razpel samo z rokami. Marku ga je Kuharjev Toney razpel z rajkljem, in on je nastavil za vabo satic strdi. Zadržnil je k sklopcu dolgo verigo in jo s tremi sponkami pribil na težko bruno, katero je bil privlil po bregu. Da zakrije sklopec in verigo medvedu, ju je posul z mravljiščem, v katerem je bilo malo mavelj, pa vendar toliko, da jih bo vse črno na saticu, in medved, ki bo ovohal med, ga jim bo nevoščljiv, bo hlastnil po njih in — se bo ujel.

Jože Grdina:

Iz Baragove rojstne sobe do njegovega groba

(Nadaljevanje)

Avto je naglo brzel preko obsežnega Michigana, koder je nekoč hodil Baraga; preko gozdov, polj, mest in rek; cesta pa je jako lepa, asfaltirana, da je šlo kot po mizi. Obljudena pa cesta ni in prav malo avtomobilov sva srečala, kar je vožnjo zelo pospešilo. O polnoči sva se pripehljala v Marquette, kjer je nekoliko na levo od središča mesta veličastna katedrala sv. Petra, nekdanj sedež škofa Baraga. Ker je Jože že prej naročil prenočišče v motelu, sva šla takoj spat, zjutraj pa zopet kmalu pokonci, da sva šla v katedralo k sv. maši. Pred glavnim vhomom je na levo od stopnic, ki vodijo v katedralo, velika tabla z napisom: *Tomb of Most Rev. Frederic Baraga, D.D., First Bishop of Marquette, The Apostle to the Ottawa and Chippewa Indians and Spiritual Shepherd to the Catholic Pioneer Settlers on the Upper Great Lakes, died January 19th, 1868... May the Lord grant to his Faithful Servant the Honors of Sainthood. Tomb open to visitors.*

Ker nisva takoj vedela, kako priti v grobnico in če je že odprta, sva šla nekoliko više nad katedralo v St. Mary's Hospital, kjer stanuje Rev. J. Godina, katerega je Jože že prej obvestil, da prideva. Tako smo bili kar hitro skupaj, nakar sva ga povabila, če bi blagovolil iti z nama. Rev. Godina je takoj razgrnil zemljevid, zaznamoval kraje, v katere naj bi šli, nakar smo se

domenili, da še pred poldnem. Toda prej moramo obiskati Barago. To je glavno; zato sva prišla sem, potem pa nadaljujemo pot po drugih njegovih krajih.

Baragova grobnica, nad katero se dviga stolp, je na levi strani katedrale, bolj pri sredi; vhod v grobnico je od zunaj. Od tu smo stopili v notranjost, kjer so na steni slike vseh marquetteških škofov. Med njimi so trije Slovenci: Baraga, Mrak in Vertin; na sredi teh je lepa Langusova slika škofa Barage. Potem gremo nižje dol v grobnico, kriptu, kjer je na levi strani oltar, na desno pa tabla z napisom: *Tomb of Frederic Baraga, First Roman Catholic Bishop of Upper Michigan. His Name is Sacred in Our History.* Nakar sledi še krajši popis. Nekoliko dalje pred nami je v steni Baragov grob, pred njim pa klečalnik. Tu smo poklekli, pozdravili Barago; iz srca pa je privrela molitev in prošnja k Baragi, naj on pred božjim prestolom prosi tudi za nas, da po njegovem posredovanju Bog usliši naše prošnje. Naj Bog povelja Barago, da bi bil tudi od Cerkev javno proglašen za svetnika.

V tej grobnici počivata tudi škofa Ignacij Mrak in Ivan Vertin. Oba Slovenca. Mrak, prvi naslednik Baragov, je bil rojen 16. oktobra 1818 v Hotovljah v Poljanski dolini na Gorenjskem. Za škofa je bil posvečen v Cincinnati, Ohio, 7. febr. 1869. Ustoličen kot marquetteški škof pa

BARAGA MED INDIJANCI — Na svetovni razstavi v Chicagu, Ill., so slovenski rojaki na "Jugoslovanski dan" predstavili prizor "Baraga med Indijanci". Škofa Barago je predstavil g. Jože Grdina iz Clevelanda, ostali rojaki so pa bili iz Chicaga. Indijanca sta prava; bila sta v svoji noši navzoča na razstavi, pa so ju povabili k sodelovanju. (Ta slika je bila v Koledarju Ave Maria l. 1934.)

je bil 7. febr. 1870, kot tak se je udeležil I. vatikanskega cerkvenega zbora. Ker je 7 let pozneje težko obol el na revmatizmu, se je odpovedal škofiji. Nasledil ga je Ivan Vertin, rojen 17. julija v Dobljčah pri Črnomlju. Za duhovnika ga je 31. julija 1866 posvetil v marquetteški stolnici škof Baraga. Po odpovedi škofa Mraka je postal Vertin tretji škof v Marquetteu. Zdaj počivajo vsi trije slovenski škofje Marquettea v kripti stolnice.

Pri tem je treba omeniti še dva slovenska škofa v Ameriki. To sta bila Jakob Trobec, rojen 10. julija 1838 na Logu pri Polhovem gradu, škof v St. Cloudu, Minn., ter škof Ivan Stariha, rojen 12. maja 1845 v Sadini vasi v Beli Krajini, škof v Lead-u, So. Dakota. Tako je mala Slovenija dala Ameriki kar pet škofov in vseh pet je bilo doma iz Kranjske dežele. Prvak med njimi je bil Baraga.

Pet škofov smo Slovenci imeli v Ameriki, danes nimamo nobenega. Dokler je bilo treba trdo delati, kot vidimo pri Baragi, pa tudi drugi so imeli težkoče, tedaj je bil Kranjec dober, zdaj pa ne. Veliko je temu krivo tisočletno hlapčevstvo Slovencev, ko v vseh tisoč letih niso imeli svojega suverena kneza, kot so ga imeli Rusi, Čehi, Poljaki in Srbi, dočim so bili Slovenci pod tujevo peto. To nas pa tepe. V teku tisoč let smo Slovenci izgubili dve tretjini svojega ozemlja. Toliko, ako se izvzame Lužiške Srbe tam blizu Berlina, ni izgubil noben slovanski narod; več ali manj so izgubili Slovenci največ. Le Rusi so pridobili. To pa zato, ker so ruski vladarji, veliki knezi, za njimi pa carji

često segli po šibi ter dobro našeskalali nesložne vzhodne Slovence, da so združeni v ruski državi postali prva velesila ter imajo veliko odločilno besedo. Toliko smo zgubili, pa nas še danes ni srečala pamet. Bratomorni boj je divjal med Slovenci pred tisoč leti, ko so se udarili krščanski in poganski Slovenci, da so bili poganski Slovenci z nemško pomočjo premagani in bratomorni boj je zadivjal med Slovenci pred 25 leti, tedaj so bili tepeni pa katoliški Slovenci. Vsaka stvar se maščuje in tudi ta se je, najhujše pa v bratomornih bojih prelita kri.

Naj bi se dobri Bog milostno ozrl na Slovence, da bi bil sin tega naroda povišan na oltar in bi tako imeli Slovenci svojega priprošnjika pri Bogu in to naj bi bil naš Baraga, ki nas Slovence tako dobro pozna; on naj bi posredoval za naš mali slovenski narod, da ne bi propadel, kot so propadli na ozemlju vzhodne Nemčije Polabski Slovani, katerih danes ni več. Prav iz srca sem želel, da bi prišlo med Slovence do bolj znosnih odnošajev in bi se ne ometavali z blatom, kakor to vidimo z lastnimi očmi. (Dalje sledi)

Tvegana igra gvatemalskih konservativcev

GVATEMALA CITY, Gv. — V Gvatemali gospodari od poletja naprej svobodno izvoljeni predsednik Mendez Montenegro, ki hoče državo spraviti v red in priversti v blagostanje. Noče ne na levo ne na desno, v zameri je na obeh straneh. Konservativcem se je posebno zameril z zadnjo davčno reformo, ki jim pa nalaga zmerna bremena. Zato po ovinkih hujskajo levičarske skrajneže, ki vodijo proti vladi pravo gverilsko vojno pod vodstvom kubanskih komunistov. Montenegro hoče sedaj zatreti gverilce z vojaško silo, toda gvatemalska armada ne kaže nobenega veselja, da bi se tolkla s partizani. Armada šteje 10.000 mož in bi že ukrotila partizane, ako bi bila pri volji. Tako se gverilsko vojskovanje spreminja na tihem v malo državljansko vojno.

Konservativcem je to všeč. Izrabljajo namreč sedanje nemirne čase za hujskanje vojaških krogov, naj vržejo predsednika Montenegro in uveljavijo vojaško diktaturo. Vplivu gvatemalskih bogatih slojev podlega zaenkrat le majhen del časnikov. Večina je še zmeraj na predsednikovi strani.

Vsekakor preživlja Gvatemala nemirne čase, ki ne obetajo nič dobrega.

Nova francoska ljudska fronta še ni dosegla popolnega sporazuma

PARIZ, Fr. — Tako imenovani Mitterandov blok, ki vključuje socialiste, radikale in še nekatere manjše stranke, je res pretekli teden sklenil s francoskimi komunisti pogodbo, ki naj uredi medsebojno pomoč pri nadomestnih volitvah. Nadomestne volitve bodo potrebne tam, kjer pri prvih volitvah noben kandidat ne dobi absolutne večine.

Pri prvih volitvah bosta oba pogodbenika na s topala samostojno, pri nadomestnih volitvah bodo pa odstopili od kandidatur tisti kandidatje, ki so dobili najmanj glasov. Pokazalo se je pa, da je izraženo načelo jasno, da pa v praksi lahko nastopijo različna tolmačenja tega načela.

Voditelji nove ljudske fronte se bodo zato sestali takoj drugi dan po prvih volitvah in skušali premostiti ovire, ki bi nastale iz različnih tolmačenj sporazuma.

Nezaslišano!
Ali že veš, Rezika, da je orožnik odpeljal Micko izpred oltarja?"
"Ne! Kaj pa je vendar naredila?"
"I nič! Vzela ga je za moža!"

Drevesna meja
SPOKANE, Wash. — Drevesna meja je višina v gorah, do koder raste drevje.

MALI OGLASI

Garaža v najem
Oddam garažo v najem na E. 71 St., blizu St. Clair Ave. Kličite 391-6074. (248)

Mizarstvo
Popravila hiš — prenovitev stanovanj in vsakovrstno barvanje. Proračun brezplačen. Vsa dela zavarovana.
DOMINIK JANEZ
15625 School Ave.
Podnevi 541-7988 zv, po 6. uri 541-1553.

V najem
Krasno, prenovljeno 5-sobno stanovanje prav blizu cerkve Marije Vnebovzete se odda mlajšemu ali starejšemu slovenskemu paru. Kličite 451-7909. (251)

Pohištvo prodam
Prodam rabljeno pohištvo za jedilnico in spalnico, kompletno, lepo ohranjeno. Kličite UT 1-2197, po 7. uri zvečer. — (28,30 dec)

Moški dobijo delo

HELP WANTED — MALE

MACHINISTS

THE CLEVELAND PNEUMATIC Tool Co.

3784 E. 78 St. 341-1700

A Subsidiary of
PNEUMO-DYNAMICS
Corp.

MACHINISTS
TO WORK ON
AERO SPACE
MISSILE and
Aircraft Components
KELLER - HYDROTEL
Contouring and profiling
Machines

HORIZONTAL BORING MILLS

TURRET LATHES

GAP TURRET LATHES

ENGINE LATHES

MILLING MACHINES

RADIAL DRILLS

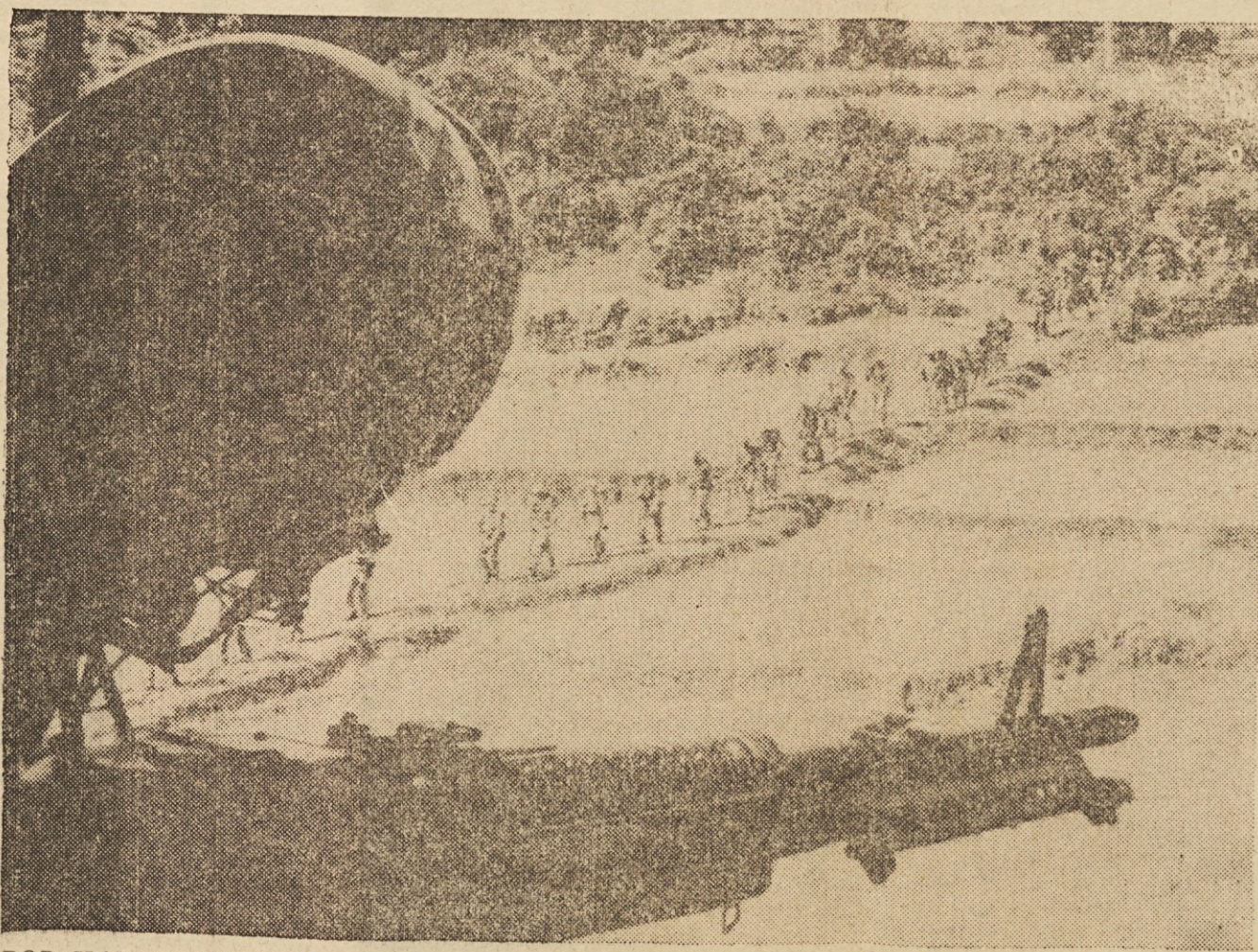
NUMERICAL CONTROLLED MACHINES

DOBRA PLAČA OD URE IN
DRUGE UGODNOSTI

Predstavite se osebno
od 8.15 dop. do 5. pop.

ali kličite
341-1700
za čas sestanka

Ad Equal Opportunity Employer
(250)

POD VARSTVOM — Marin v helikopterju drži strojnico, pripravljen na strel, če bi bila kolona spodaj napadena od rdečih. Fotografija je bila posneta v bližini Da Nanga v Vietnamu.

SILVESTROVANJE
V SOBOTO DNE
31. DECEMBRA

NAJLEPSI VEČER
MED DOMACIMI
PRIJATELJI

VEČERJA
ZACNE OB
6 P.M.

V BARAGOVEM
DOMU
6304 ST. CLAIR AVE.

PLES
ZACNE
OB 9:30 P.M.

ORKESTER
SONET

SILVESTROVANJE
STAREMU LETU V SLOVO
NOVEMU V POZDRAV
31. DECEMBRA

Kam pa za Silvestrovanje?

ZA KONEC IN ZACETEK LETA!

Za ples in zabavo bodo igrali poznani in priljubljeni
"VESELI MORNARJI".

Vladislav Stanislav Reymont

PRAVICA

Povest

Prevel France Bevk

Trate so bile podobne žametnim preprogam, žitna polja so se zgrabala ko valovi, šla v klase in rastla k solncu. Storklje so šklepetale v svojih še praznih gnezdih, brodirle po nizkih lokah sredi razcvetelih paludnic, ki so se s svojimi živimi barvami svetile ko dragulji sredi trav. Ob rovi, nad kolovozi, ob robu njiv in na ledinah je migotalo vse polno marjetic in zgodnjega sleza in ves svet naokoli je bil poln ptičjega plapanja. Radost prerajenja, sreče in cvetja je kipela iz zemlje, iz dreves, iz solčnih žarkov in iz človeških prsi.

V Pžiloku so bile višnje že odcvele, a zato so bile jablane, ki so jih polni vrtovi, v najlepšem cvetju. Nizke, vaške hiše so se potapljale v rožnate vence in oblake cvetja, nad katerimi so brenčali roji čebel.

Vas je bila polna praznične tiho.

Pred kočami, med plotovi, na dvoriščih, pri vodnjakih so se umivali kmetje z odvažno resnostjo in posebno skrbjo, topel pomladni veter jih je osušil, nizko viseče cvetoče mladike so jih rahlo božale kakor z mehki mi koprenami. Iz notranjosti hiš, iz izb, iz hlevov je odmeval vesel šum človeških glasov.

Včasih je priletela pesem kamor ptič skozi okno in utočila v cvetju jablan; včasih se je porodil vrisk in odmeval na pašnike, ki je bil poln otroškega šuma in mukanja pasočih se krav. Vseposod je vladala sama radost in veselje.

Ko se je v tistem jutranjem zraku oglašil srebrn glas zvona, so ljudje polagoma zapuščali kočice in odhajali v dolgih vrstah k maši; starejši gospodarji v temnomodrih in prepasanih suk-njah, kmetice z rdečimi krili in predpasniki, fantje v pisanih jopičih, dekleta v belih rutah na glavi in z molitveniki v eni roki in čevlji v drugi, nato otroci...

Od gozdov je dospelo ob cesti to jutro dvoje ljudi.

Ob bergljah je šepal stari, debeli in slepi berač, privezan z vrvice na ženo, ki je šla pred njim.

"Podvizaj se, sicer bova prepoznala!" je mrmrala in pocukala narahlo za vrvice.

"Se je čas, neumnica, plotovom vendar ne bom pel, a pred mašo ti nihče ne vrže groška."

Povohal je okrog sebe in dejal:

"Jablane že cvetejo!"

"Seveda, vsa vas je kakor poslikana."

"Rdeče?"

"Hej! Jabolka! Ta seveda ni so modra."

"Ali je krompir že pognal, kaj?"

"Norec! Kako naj požene pri takem deževju!"

"Ljudje morajo biti na cesti, čutim jih."

"V cerkev se valijo."

Ko sta prišla do prve kočice se je berač še bolj stulil v dve gubi, pobesil plešasto glavo globoko na prsi in z žalostnim, tožnim glasom zapel litanije, žena je hripavo zapela za njim in tako sta šla, ne da bi se kje ustavila, proti cerkvi.

"Glasneje, babnica, glasneje!"

CHICAGO, ILL.

BUSINESS OPPORTUNITY

PRINT SHOP

Small offset & Letter press shop. Est. 1897. Steady customers. Good South side location. Top money maker. 424-0195 CO 4-0223 (250)

MALE HELP

WE NEED BINDERYMAN

To operate Didde-Glaser Speed Klect, perforator, drill, punch, stitcher and paper cutter.

Printer Letterpressman and Duplicator Operator Letterpressman to operate Kelly, Miller and Miehle presses. also

Printer Floorman, Linotype Operator Immediate opening for an apprentice or journeyman. Send resume in confidences to Milton Spearbraker

MATT PARROT & SONS

Box 660, Waterloo, Iowa

310-233-3541

(251)

GREETINGS

SEASONS GREETINGS TO ALL

FROM

MAYOR AND MRS. EDWARD C. DOWLING

HAMMOND, INDIANA

Pobožni ljudje hočejo, da se iz skorjo kruha. Prašič jih ima še polnega grla hvali gospod Bog, preveč doma!"

Mimoidoči so ju pozdravljali, zakaj bila sta v vasi dobro znana, a berač jih je ustavljal in jim ponujal tobaka za njuhanje, izpraševal in se pogovarjal o tem in onem, nato je kruljal dalje.

"Pri Vinčijorkovi morava vs-

topiti."

"Aha, to je kočica na drugi strani vode, morda bi stopila tja po maši!"

"Vodi me!" jo je sunil z bergljo v rebra.

Vinčijorkova se je bila baš napravila za v cerkev, ko je zagledala berača, ki sta krenila k nji, odprla je vrata na stežaj.

Berač je sedel, da bi se odpotil, ker se je bil zelo izmučil.

"Nog ne čutim več!"

"Ali prihajata od daleč?"

"I... kako miljo, iz Gorek..."

Za mladega je to kot nič, ali za mene starca je to več ko dovolj.

Vinčijorkova, stopite no bliže."

Starca se mu je približala in ga nemirna opazovala.

"Ze vohajo vašo hišo," ji je pošepetal na uho. "Na stražmojstra sem naletel, ta mi je dejal: vemo, da je Jašek pri svoji materi, kjer se zdravi; naj se le ozdravi poprej, nato ga ujamemo. To sem slišal in sem jo nalašč obrnil čez Pžilok, da bi vam po krščansko povedal. Dejal sem mu takoj, da to ni res, celo žganje sem moral radi tega trikrat piti z njim..."

"Bog vam plačaj!" je dejala vsa preplašena in začela polniti beračeve bisage z jajci, s slanino in s kašo; končno je razvzrojala iz rute srebrnik in mu ga je potisnila v roko. Ta se je branil vzeti.

"Saj nisem odvetnik, ne branim dobrih ljudi za plačilo, ampak za dobro besedo. Bedne sirote ste, toda če že nočete drugače, bom molil goreče do usmiljenja božjega, da vas preloži... Hej, molitev bo že kaj pomagala, toda tudi molitvi je treba pomagati!"

"Svetujte mi! Dala bi vam zato — sama ne vem kaj!"

"Ni drugega, kakor hitro malo ozdravi, naj gre po svetu. In čemu bi ne šel v tisto Brazilijo, kaj?"

"Moj Bog! Da bi tako daleč pustila samo to siroto."

"Kaj to, ali ga še dojite, ali kaj? Pa pojdite z njim."

"Seveda, koč in posestvo pa naj prepustim božji previdnosti!"

"Moj Bog, kakšne so te ženske! Clovek razsiplje dobre nasvete kakor iz žaklja, toda pri vaši pameti je vse kakor bob ob steno!" se je zganil nestrpno.

"Ali ne morete prodati, kaj?"

"Ha! Prodati, prodati! Sama sem mislila na to ali se bojim."

"Le bojte se, samo da sina ne spravite s tem v nesrečo..."

Heršliku bom povedal, da pride do vas, on spravlja ljudi tja, ta zvita rdeča mrha... Ali naj mu rečem?"

"Da... recite mu," je odgovorila naglo.

"Toliko ljudi gre tja! Zakaj bi jim šlo slabo. Tudi Adamov Antek iz Gorek je šel tja, dve leti bo od tega, prošli teden je poslal štiri sto rubljev, da izplačajo sestro... Ho, ho! Če bi jaz imel petdeset let manj, če bi ne bil slep in bi imel zdrave noge, bi ne sedel tu z vami, šel bi bil tja. Poslal bom k vam Heršliku. Bog z vami! Pelji me, žena, že slišim, da zvoni k maši..."

Ko sta berača odšla, je peljala Vinčijorkova svojega Jaška, ki so se mu bile zopet povrnilo moči, pod cvetoče jablane, ki so stale v vrtu za hišo. Na travo mu je bila položila pernico in ga pokrila s kožuhom.

"Kaj vam je?" jo je vprašal tiho, ko je videl njen zaskrbljen obraz.

Tu je, denar-prihranljiva ponudba, katero nudimo samo štirikrat na leto.

Vprašajte nas, zakaj lahko denar, ki je še v Vaši denarnici,
že lahko služi obresti pri Cleveland Trust.

Vsaka hranilna vloga, napravljena do 10. januarja, se bo obrestovala že od prvega v mesecu. To je vendar prihranljiva ponudba, ki jo nudi Cleveland Trust samo štirikrat na leto. Sedaj je čas, da se je poslužite.

Obresti so pripisane in plačane polletno po najvišji meri do 4% na leto

pri vlogah vloženih eno četrtoletje. Tako ste deležni varnega, rednega dobička, večjega od povprečnih splošnih delnic. Če mož in žena kombinirata svoj hranilni račun, so prihranki lahko zavarovani še za veliko več.

Zagotovite si obresti že od prvega. Vprašajte nas v enem izmed 78 prikladnih Cleveland Trust uradov.

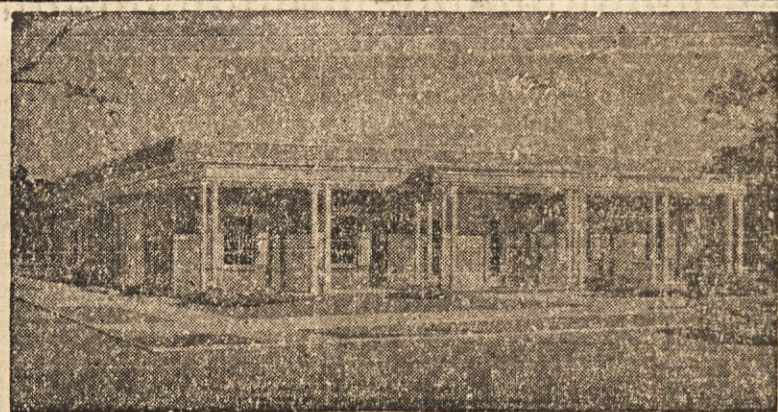
Cleveland Trust

NAJVEČJA OHIJSKA BANKA

Član Federal Deposit Insurance Corporation

NEKAM KISLO SE DRŽI — Slika kaže nad 6 čevljev dolgo morsko ribo — sea bass —, ki je težka okoli 500 funtov in je menda največja te vrste, kar so jih kdaj ujeli v ameriških vodah. Imajo jo v Marineland v Palos Verdes v Kaliforniji, kjer je v oskrbi Bruce Parksa, ki ga vidimo v potapljaški obleki poleg velike ribe, ki se nekam kislo drži v jetništvu.

GRDINOVA POGREBNA ZAVODA

17002 Lake Shore Blvd.

KENmore 1-6300

Grdina trgovina s pohištvo — 15301 Waterloo Road

KENmore 1-1235

GRDINA — Funeral Directors — Furniture Dealers

NA NEPRAVEM KRAJU — Kandidat demokratske stranke za predsednika ZDA v letu 1968 Bill Rogers na kampanji v glavnem mestu Formoze Taipeiju.